

Міністерство культури та інформаційної політики України

**Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти**

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 2
від «06» вересня 2021 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ БАНДУРА»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
інструментальні класи**

**Київ
2021**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент бандура» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи. Київ, 2021. 30 с.

Укладачі: **Мозгова О. І.**, викладач Київської дитячої школи мистецтв № 5 ім. Л. Ревуцького, коледжу Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України, *координатор групи*;

Товпеко О. В., завідувач відділом бандурного мистецтва КЗПМО «Чернігівська музична школа № 1 ім. Стефана Вільконського»; керівник зразкового ансамблю бандуристів «Соколики», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України;

Ляшенко М. А., викладач Дитячої школи мистецтв № 5 ім. І. Й. Дунаєвського (м. Харків), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Шатківська Г. М., викладач Перемишлянської музичної школи, Львівської державної хорової школи «Дударик» ім. М. Кацала, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Залізняк М. В., викладач Вінницької дитячої школи мистецтв, Вінницького фахового коледжу культури ім. М. Д. Леонтовича, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Бартосевич О. Р., викладач Рівненської дитячої музичної школи № 2, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Рецензенти: **Борщ Р. М.**, викладач Чернігівського фахового музичного коледжу ім. Л. М. Ревуцького, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; художній керівник капели бандуристів ім. О. Вересая Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм, заслужена артистка України;

Грабовська Л. В., викладач Київської дитячої музичної школи № 14 ім. Д. Кабалевського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Коновалова А. І., завідувач відділом народних інструментів Харківської дитячої музичної школи № 13 ім. М. Т. Коляди, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Рихлюк Л. І., викладач Волинського фахового коледжу культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бандура**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовими освітніми програмами середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів гри на бандурі, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класі бандури. Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на музично-виконавських традиціях і сучасних досягненнях національної бандурної школи та її провідних представників (викладачів, виконавців), репертуарній спадщині різних епох.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бандура**». У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня/учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання шляхом перерозподілу нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів базових навичок гри на бандурі, співу в поєднанні з супроводом бандури, розвиток рівня музично-виконавської майстерності, залучення до бандурного мистецтва загалом, мотивації подальшого навчання гри на бандурі в закладах фахової передвищої мистецької освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бандура**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для:

– 1 – 2 років навчання – 70 год. на рік (*2 год. занять на тиждень*);

– 3 – 5 років навчання – 105 год. на рік (3 год. занять на тиждень).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/кожної учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення вивченого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного** та **підсумкового** контролю. **Поточний контроль** здійснюється: під час навчальних занять – поурочний контроль; за підсумками кожного модуля – модульний контроль. Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, прослуховувань, переглядів, заліків, у тому числі технічних, які визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми. **Підсумковий річний контроль** здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного *контрольного заходу*, що включає перевірку результатів навчання за типовою навчальною програмою. Наприкінці 5 року навчання проводиться **підсумковий контроль** за результатами опанування типової навчальної програми у формі іспиту (публічний/концертний виступ).

Навчальний репертуар з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бандура**» формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та рівня розвитку виконавської майстерності учнів. Програма може ускладнюватися залежно від темпу опанування учнем/ученицею виконавських навичок. За умови достатнього розвитку виконавської майстерності учня/учениці до навчального репертуару можна включати не лише твори для сольного виконання, але й твори для бандури в супроводі фортепіано. Програму заходів **поточного та підсумкового контролів** слід komponувати з творів різних епох: народних пісень і танців (їхніх обробок), творів композиторів-класиків, сучасних українських та зарубіжних композиторів.

Оцінювання рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою, на кожному з етапів навчання (*Додаток*). Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів у їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою. Воно не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: опанування якісним звуковеденням та злагодженою координацією рук; вивчення різноманітних штрихів та відпрацювання основних прийомів гри – щипок, удар – згідно з художньо-образними та стилістичними особливостями твору; робота над відтворенням нотного тексту, штриховою палітрою та динамічними відтінками; включення до репертуару твору великої форми; вивчення вокальних творів під власний бандурний супровід з виразним втіленням художнього образу; формування основ виконавської культури на сцені.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. <i>Розширення виконавських прийомів гри та удосконалення вокальних навичок</i>	<p>Технічні штрихи <i>legato, staccato</i> та прийоми гри – <i>щипок, удар</i> на базі дієзних гам до 2-х знаків двома руками в ритмічному групуванні 1-1, 1-2.</p> <p>Подвійні звуки: терції, сексти, октави.</p> <p>Тризвуки та їх обернення, <i>arpeggio</i> коротке та довге.</p> <p>Робота над фразуванням та інтонуванням.</p> <p>Вокально-технічні вправи для розвитку голосу.</p>	16	<p>Перерозподіляє м'язові зусилля при виконанні вправ на різні види техніки з різними динамічними відтінками.</p> <p>Демонструє ритмічну стабільність, рівність звучання і правильну координацію пальців.</p> <p>Знає штрихи <i>legato, staccato</i> та демонструє їх на інструменті.</p> <p>Слідкує за рівністю звуковедення у двохоктавних гамах терціями, секстами, октавами.</p> <p>Виконує технічно та зв'язано обернення тризвуків та <i>arpeggio</i> в дієзних гамах до 2-х знаків.</p> <p>Демонструє навички чистого та осмисленого інтонування вокального твору.</p> <p>Показує якісне звуковедення та виразність фразування.</p>

<p>Модуль 2. <i>Психофізична єдність звукових уявлень і виконавської техніки під час музикування. Велика форма музичного твору</i></p>	<p>Автоматизація вивчених рухових навичок гри на бандурі.</p> <p>Відпрацювання рухових навичок на різні види техніки.</p> <p>Читання з листа нескладних творів.</p> <p>Твір великої форми: побудова форми.</p> <p>Активізація артикуляційного апарату та розвиток вокального дихання.</p> <p>Робота над вокально-інструментальними творами.</p> <p>Динамічна шкала голосу та відтворення різних емоцій.</p>	<p>16</p>	<p>Демонструє координацію між слуховим уявленням і моторикою.</p> <p>Дотримується ритмічної чіткості під час виконання. Поєднує чітке виконання метроритму і темпу.</p> <p>Осмыслено читає музичний текст (форма твору, темпові особливості, динаміка тощо).</p> <p>Виконує музичний твір великої форми; розуміє форму твору.</p> <p>Користується правильно дихальним апаратом: демонструє спокійний вдих і рівномірний видих. Виконує впевнено вправи на дикцію (розспівки).</p> <p>Застосовує послідовність етапів вивчення вокально-інструментального твору.</p> <p>Уміє передати емоції голосом, використовуючи динамічну шкалу.</p>
<p>Модуль 3. <i>Набуття навичок роботи над інструктивно-технічним та художнім матеріалом. Твори з елементами поліфонії</i></p>	<p>Прийоми гри «ковання» (<i>glissando</i>), <i>arpeggiato</i>.</p> <p>Технічні навички угруповань та аплікатурні особливості мінорних гам до 2-х знаків у паралельному русі двома руками разом</p>	<p>20</p>	<p>Виконує пучкою чи нігтем «ковання» (<i>glissando</i>) вгору та донизу на всіх приструнках.</p> <p>Знає як самостійно опрацьовувати нескладний технічний матеріал.</p>

	<p>на дві октави 1-1, 1-2 натурального, гармонічного та мелодичного виду.</p> <p>Вивчення творів з елементами поліфонії.</p> <p>Звуковедення (<i>legato, non legato</i>) під час виконання мелодії голосом.</p>		<p>Демонструє точну ритмізацію штрихів у висхідному та низхідному русі.</p> <p>Знає та розуміє елементи підголоскової поліфонії. Вміє відокремлювати в них підголоски.</p> <p>Використовує штрихи <i>legato, non legato</i>. Веде мелодію, досягає плавності звучання голосу.</p> <p>Розрізняє в нотному тексті основні динамічні відтінки та їх позначення.</p>
<p>Модуль 4. Робота над створенням художнього образу музичного твору</p>	<p>Художній образ музичного твору та його втілення засобами музичної виразності.</p> <p>Підбір на слух простих мелодій.</p> <p>Підготовка до публічного концертного виступу.</p>	18	<p>Відтворює художній образ твору, застосовуючи опановані засоби музичної виразності.</p> <p>Демонструє виразне виконання мелодичної лінії, відчуття кульмінації твору.</p> <p>Самостійно підбирає на слух знайомі мелодії та акомпанемент до них.</p> <p>Концентрується та контролює свій емоційний стан під час виступу. Вміє об'єктивно оцінити та проаналізувати свій виступ.</p> <p>Розуміє важливість слухового самоконтролю та стабільності занять під час підготовки до публічного виступу.</p>
<p>Всього годин в навчальному році: 70</p>			

Протягом першого навчального року учень/учениця опанує:

– базові виконавсько-технічні навички гри на повний робочий діапазон бандури: гами *G-dur*, *D-dur* у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, гами *e-moll*, *h-moll* (натуральний, гармонічний, мелодичний види) обома руками разом на дві октави; гами подвійними звуками: терції, сексти, октави; *arpeggio* коротке, довге; тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення;

– 5 етюдів на різні види техніки; 5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні твори в супроводі бандури).

Під час підсумкового річного контролю: виконує напам'ять 3 різнохарактерні музичні твори (за вибором викладача), з яких бажано 1 твір великої форми та 1 вокальний твір у супроводі бандури.

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

- володіє якісним звуковеденням та злагодженою координацією рук;
- застосовує різноманітні штрихи та прийоми (щипок, удар) згідно з художньо-образними та стилістичними особливостями твору;
- точно відтворює нотний текст, штрихову палітру та динамічні відтінки;
- виконує вокальні твори під власний бандурний супровід з виразним втіленням художнього образу;
- демонструє культуру виконавської майстерності на сцені.

Другий рік навчання. Завдання: удосконалення координації рук, робота над якістю звуковидобування та звукоутворення; вивчення техніки виконання «стрибок» на великі відстані; ознайомлення з контрастною поліфонією; відтворення динамічних відтінків, ритмічних рисунків, штрихів, зазначених у нотному тексті; опанування твору великої форми (варіації); набуття навичок самостійної роботи над технічним та художнім матеріалом; застосування засобів музичної та емоційної виразності для розкриття художнього образу твору; робота над вирівнюванням звучання голосних і чіткою вимовою приголосних звуків; формування уміння організувати підготовку до публічного виступу.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 5. <i>Ускладнення виконавської техніки. Контрастна поліфонія. Розвиток відчуття вокальної позиції</i>	Подвійні звуки: <i>терції, сексти, октави</i> в дієзних тональностях до 2-х знаків у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, 1-3.	16	Показує координацію ігрових рухів обома руками. Застосовує слуховий контроль кожного звука під час виконання гам та/або вправ у ритмічному групуванні. Демонструє сконцентрованість під час виконання інтервалів,

	<p>«Стрибок» як вид руху руки.</p> <p>Техніка виконання септакордів.</p> <p>Принципи виконання поліфонії.</p> <p>Механізм звукоутворення та правильна вокальна позиція (сполучення голосних з приголосними).</p>		<p>досягаючи одночасного звучання обох звуків.</p> <p>Володіє технікою виконання «стрибків» на великій відстані з внутрішнім уявленням початкової та кінцевої позиції.</p> <p>Виконує септакорди та їх різновиди в повільному темпі.</p> <p>Розуміє стилістичні особливості виконання старовинних танців (менуует, жига, сарабанда).</p> <p>Вміє правильно брати дихання і витратити його під час співу.</p> <p>Розуміє роль голосних і приголосних звуків у процесі звукоутворення.</p>
<p>Модуль 6. <i>Етапи роботи над музичним твором та його музично-ритмічне відчуття.</i></p> <p><i>Специфіка виконання пісенного матеріалу</i></p>	<p>Основна ідея і художній образ твору. Розбір тексту частинами, визначення конкретних творчих завдань, кульмінації.</p> <p>Взаємозв'язок темпу, ритму та їх значення у відтворенні змісту музичного твору.</p> <p>Емоційна палітра голосу.</p>	16	<p>Демонструє відповідну техніку виконання з виразним втіленням основної ідеї та художнього образу твору.</p> <p>Відтворює метричну пульсацію. Виконує ускладненні ритмічні послідовності: ноти з крапкою, заліговані ноти, пунктирний ритм.</p> <p>Вміє передавати голосом різні емоції котрі пов'язані</p>

	Зміст пісні через емоційний настрій та слово.		з твором (весело, сумно, жалібно тощо). Розкриває основну ідею і образний зміст пісні через головну думку твору, його кульмінацію.
Модуль 7. Самостійна робота над художнім матеріалом з використанням динамічних відтінків та мелізмів. Велика форма музичного твору (варіації)	Динамічні відтінки <i>crescendo</i> та <i>diminuendo</i> під час виконання бемольної гами з одним знаком різними ритмічними фігурами. Відчуття сили щипка на різних динамічних рівнях. Динамічна шкала: <i>pp – p – mp – mf – f – ff</i> . Мелізми: подвійний форшлаг, мордент, коротка трель. Твір великої форми (варіації). Методичні принципи організації самостійної роботи учня над етюдами, п'єсами, вокально-інструментальними творами.	20	Знає динамічні відтінки <i>pp – p – mp – mf – f – ff, crescendo, diminuendo</i> та розуміє їх виражальні можливості. Відтворює динамічні відтінки на інструменті в навчальних вправах. Виконує довгий та короткий форшлаг. Розшифровує перекреслений та не перекреслений мордент у нотному тексті. Відтворює артикуляційно стійко та ритмічно коротку трель. Знає будову варіацій як музичного твору великої форми та застосовує це під час виконання у своїй програмі. Знає основні етапи роботи над творами. Може проілюструвати роботу над технічно важкими епізодами. Дотримується збалансованого звучання вокальної та інструментальної партії.

Модуль 8. Художнє виконання вокальних та інструментальних творів.	Інтонаційна виразність та активний слуховий контроль. Характер окремих фраз, речень, співвідношення між ними. Поеднання вокальної партії та супроводу в створенні художнього образу.	18	Відтворює музичний текст (фрази, речення, співвідношення між ними), передає збалансованість динамічних відтінків, виразне фразування, відчуття темпової єдності. Створює художній образ завдяки взаємодії вокальної партії та супроводу.
Всього годин в навчальному році: 70			

Протягом другого навчального року учень/учениця опановує:

– базові виконавсько-технічні навички гри на повний робочий діапазон бандури: гами *D-dur*, *F-dur* у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, 1-3 на бандурі з перемикачами гами *h-moll*, *d-moll* (натуральний, гармонічний, мелодичний види) обома руками разом на дві октави; гами подвійними звуками: терції, сексти, октави; *arpeggio* коротке, довге; тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення; септакорди;

– 5 етюдів на різні види техніки; 5 різнохарактерних творів (у тому числі можуть бути 2-3 вокальні твори в супроводі бандури).

Під час підсумкового річного контролю: виконує напам'ять 3 різнохарактерні музичні твори (за вибором викладача), з яких бажано 1 твір великої форми та 1 вокальний твір у супроводі бандури.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

– демонструє впевненість під час гри, чітку координацію рук, якісне звучання;

– застосовує опановані засоби музичної виразності для розкриття художнього змісту твору;

– точно відтворює передбачені текстом динамічні відтінки, ритмічні рисунки, штрихи;

– виконує музичний твір із відповідним емоційним забарвленням;

– демонструє взаємодію з аудиторією в процесі виконання музичного матеріалу під час публічного виступу.

Третій рік навчання. Завдання: розвиток рухливості пальців; виконання прийомів *tremolo*, *tremolando*; удосконалення навичок виконання мелізмів: трель (коротка та довга), *mordente*, *gruppetto*; ознайомлення з формою рондо; подальший розвиток навичок читання з листа; ознайомлення з різними видами поліфонії; розкриття художнього образу в музичних творах, правильне співацьке дихання, нові сучасні прийоми гри; ознайомлення з харківським

способом гри; виконання інструментальних творів з концертмейстером; виховання сценічної витримки і вміння володіти власними емоціями.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 9. <i>Розвиток рухливості пальців</i></p>	<p>Ритмічні групування 1-1, 1-2, 1-3, 1-4 в гамах до 3-х дієзів біля ключа в паралельному русі двома руками. Гра подвійними звуками: терції, сексти, октави. Тризвуки та їх обернення, <i>arpeggio</i> коротке, довге та ламане.</p> <p>Прийоми гри <i>tremolo</i>, <i>tremolando</i>.</p> <p>Синкопа в ритмічних побудовах.</p> <p>Динамічні можливості голосу.</p>	<p>25</p>	<p>Демонструє чіткість та синхронність виконання обома руками в ритмічному групуванні в гамах та вправах.</p> <p>Контролює гнучкість та рухливість зап'ястка і пальців правої руки.</p> <p>Відрізняє <i>tremolo</i> від <i>tremolando</i>. Знає їх умовні позначення та розпізнає в нотному тексті, володіє технікою виконання.</p> <p>Контролює якість звука. Застосовує зміну сили звуків у музичних творах.</p> <p>Вміє варіювати градацією звука без форсування та напруження голосу.</p>
<p>Модуль 10. <i>Форма рондо. Особливості виконання інструментальних творів з концертмейстером</i></p>	<p>Ознайомлення з формою рондо: розуміння будови та походження форми.</p> <p>Мелізми: трель (коротка та довга), <i>mordente</i>, <i>gruppetto</i>.</p>	<p>25</p>	<p>Виконує твір у формі рондо з активним виконанням тембро-динамічних співвідношень; розуміє та передає характер епізоду.</p> <p>Виконує <i>mordente</i>, <i>gruppetto</i> та ритмічно відтворює коротку та довгу трель.</p> <p>Відчуває акомпануючу функцію</p>

	<p>Синхронність виконання творів з концертмейстером (фортепіано).</p> <p>Розподіл дихання під час виконання вокального твору, рівність звучання голосу, чіткість дикції та артикуляції.</p>		<p>фортепіано, дотримується метроритмічної синхронності. Демонструє гармонічно збалансоване виконання.</p> <p>Володіє співацьким диханням. Виконує вокальні твори, поєднуючи чітку дикцію, правильне співацьке дихання, виразність слова та чистоту інтонації. Досягає належної рівності звучання голосу.</p>
<p>Модуль 11. Ускладнення ритмічних малюнків у мінорних та мажорних гамах</p>	<p>Технічні навички та аплікатурні особливості мінорних гам до трьох дізів та з двома бемолями в паралельному русі двома руками разом на дві октави 1-1, 1-2 натурального, гармонічного та мелодичного виду.</p> <p>Виконавський аналіз музичного твору.</p> <p>Удосконалення гри поліфонічних творів: арія, менует, сарабанда, чакона (на вибір). Підголоскова, імітаційна та контрастно-тематична поліфонія (на прикладі жанрів: інвенція, канон, фуга, алеманда тощо).</p>	<p>30</p>	<p>Дотримується належної аплікатури під час зміни позицій. Володіє навичками підкладання та перекладання пальців.</p> <p>Аналізує музичний текст (форма твору, темпові особливості) для досягнення більш усвідомленого виконання.</p> <p>Демонструє навички роботи над поліфонією. Дотримується цілісності ведення мелодії на інструменті.</p>

<p>Модуль 12. Харківський спосіб гри. Сучасні прийоми гри</p>	<p>Харківський спосіб гри прийомом «перекидка».</p> <p>Темп, динаміка, агогіка як засоби музичної виразності в створенні художнього образу музичного твору.</p> <p>Сучасні прийоми гри та техніка їх виконання (<i>glissando</i> під кілками, <i>glissando</i> під поріжком, стукіт по деці правою або лівою руками, шумові ефекти, кластер та флажолети).</p> <p>Розширення діапазону голосу.</p>	<p>25</p>	<p>Знає умовне позначення харківського способу гри та розпізнає його в нотному тексті. Володіє технікою виконання харківського способу гри на інструменті.</p> <p>Розуміє змістовність твору та реалізує музичні образи за допомогою темпу, динаміки, агогіки. Відчуває розгортання музичного твору в часі.</p> <p>Демонструє на інструменті сучасні прийоми гри. Застосовує їх у творах.</p> <p>Виконує вокально – технічні вправи для розширення діапазону голосу.</p> <p>Демонструє навички плавного звуковедення під час виконання мелодії голосом. Відчуває гармонію збалансованого поєднання співу з супроводом.</p>
<p>Всього годин в навчальному році: 105</p>			

Протягом третього навчального року учень/учениця опановує:

– базові виконавсько-технічні навички гри на повний робочий діапазон бандури: гами *G-dur* у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, *A-dur*, *B-dur* у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, 1-3 на бандурі з перемикачами; гами *fis-moll*, *g-moll* у ритмічному групуванні 1-1, 1-2, 1-3 (натуральний, гармонічний, мелодичний види) обома руками; гами подвійними звуками: терції, сексти,

октави; *arpeggio* коротке, довге, ламане; тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення; септакорди;

– 5 етюдів на різні види техніки; 1-2 поліфонічні твори; 1-2 твори великої форми; до 5 різнохарактерних творів (у тому числі можуть бути 2-3 вокальні твори в супроводі бандури).

Під час підсумкового річного контролю: виконує напам'ять 3 різнохарактерні музичні твори (за вибором викладача), з яких бажано 1 поліфонічний твір або твір великої форми та 1 вокальний твір у супроводі бандури.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

– демонструє розвинений виконавський апарат, чітку координацію рук, вільні ігрові рухи під час гри на інструменті, якісне відтворення засобів музичної виразності (динамічні відтінки, фразування тощо);

– застосовує під час гри на інструменті опановані засоби музичної виразності для розкриття художніх образів музичних творів;

– демонструє сучасні прийоми гри та застосовує їх в музичних творах;

– виконує інструментальний твір з концертмейстером;

– демонструє гармонічне поєднання співу під власний супровід;

– відтворює емоційно-образний зміст музичного твору під час виступу.

Четвертий рік навчання. Завдання: опрацювання прийому гри «*tremolo*»; опанування програмних музичних творів різного характеру, жанру, форми, технічної та художньої складності; виконання вокально-інструментального твору з втіленням художнього образу; ознайомлення з піснями в ладах української народної музики; розкриття музичної драматургії твору; набуття навичок настроювання інструмента; підготовка до публічного мистецького виступу.

Навчальний модуль	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 13. <i>Подальше вдосконалення техніки гри на інструменті.</i> <i>Вирішення виконавських завдань</i>	Розвиток дрібної й акордової техніки, мажорні та мінорні гами до 4-х дізів і 3-х бемолів у паралельному русі, різними ритмічними групами, подвійними нотами. Акорди, <i>arpeggio</i> .	25	Виконує мажорні і мінорні гами до 4-х дізів і 3-х бемолів різними ритмічними групуваннями та гармонічними інтервалами (терціями, секстами, октавами); <i>arpeggio</i> (довге, коротке, ламане), обернення тризвучних і чотиризвучних акордів (за схемою T-S-D-T). Вміє аналізувати будову поліфонічного

	<p>Властивості викладу музичного матеріалу: інтонаційний характер, закономірності розвитку і побудови форми поліфонічного твору.</p> <p>Методика організації самостійної роботи під час виконання технічних завдань: підбір раціональної аплікатури, подолання технічних перешкод, робота над прийомами звуковидобування.</p> <p>Робота над тембровим і динамічним співвідношенням вокальної мелодії та акомпанементу.</p>		<p>твору (визначати тему, протискладення). Концентрує слухову увагу на інтонаційній виразності кожної мелодійної лінії поліфонічних голосів при їх поєднанні. Демонструє рельєфне виконання усіх елементів музичної тканини поліфонічного твору, прослуховування кожного голосу.</p> <p>Вміє проаналізувати проблему та віднайти шляхи її вирішення.</p> <p>Досягає гнучкого звуковисотного інтонування у виконанні вокально-технічних вправ (спів ладів, інтервалів, акордів, окремих інтонаційних зворотів). Усвідомлює єдність виражальних засобів обох партій вокального твору.</p>
<p>Модуль 14. <i>Художньо-виконавські особливості відтворення музичних творів. Специфіка настроювання інструмента</i></p>	<p>Навички слухомоторної координації гри на бандурі. Технічна витривалість виконання у вправах та етюдах. Художньо-образний зміст у творі віртуозного або кантиленного характеру та його втілення засобами музичного мистецтва.</p>	<p>25</p>	<p>Демонструє технічну витривалість у вправах та етюдах, координацію між слуховим уявленням і моторикою ігрових рухів. Досягає відповідної техніки виконання твору віртуозного або кантиленного характеру з використанням різноманітного звуковидобування, тембрового</p>

	<p>Елементи музичної імпровізації.</p> <p>Перехідні звуки між регістрами (подвійне перекриття).</p> <p>Кантиленний спів у вокальних творах. Гнучке звуковисотне інтонування.</p> <p>Настроювання бандури та встановлення струн.</p>		<p>забарвлення, динаміки, артикуляції, агогіки.</p> <p>Імпровізує прості мелодичні звороти.</p> <p>Виявляє культуру звуковидобування між регістрами на основі активного слухового контролю.</p> <p>Демонструє навички виконання перехідних звуків, кантиленного співу (плавного, вільного звучання голосу). Володіє прийомами вирівнювання регістрового звучання. Вміє настроювати бандуру в хроматичному порядку з використанням музичного тюнера. Використовує навички встановлення струн.</p>
<p>Модуль 15. <i>Удосконалення різних видів техніки гри. Характер музичної мови та особливості виконавських засобів у творах великої форми. Музична драматургія вокальних творів та специфіка вокальної виразності в ладах української народної музики</i></p>	<p>Технічні завдання у вправах та етюдах.</p> <p>Виявлення технічних та художніх засобів у роботі над етюдами.</p> <p>Твір великої форми: (соната, сонатина на вибір).</p> <p>Сполучення різних засобів виконавської</p>	30	<p>Володіє різними видами техніки гри на бандур: бісерна (дрібна), подвійні, акордові та арпеджовані послідовності, сполучення різних штрихових завдань.</p> <p>Досягає єдності художніх та технічних засобів музичної виразності при виконанні етюдів.</p> <p>Цілісно, емоційно-образно опановує твір великої форми (соната/сонатина).</p> <p>Відпрацьовує динамічну гнучкість</p>

	<p>техніки, тематичного розроблення музичного матеріалу, різнорідності фактурних виконавсько-технічних завдань.</p> <p>Драматургія та створення цілісного художнього образу вокального твору.</p> <p>Пісні в ладах української народної музики.</p>		<p><i>(pp, ff, sf, sub.p)</i> та рухливості голосу (спів гам та <i>arpeggio</i> висхідного і низхідного напрямку на одному диханні).</p> <p>Вміє передавати художнє наповнення, образність вокального твору.</p> <p>Співає пісні в ладах української народної музики (двічі гармонійний мінор, гуцульський лад).</p>
<p>Модуль 16. Комплексний розвиток виконавської техніки.</p> <p>Засоби втілення сценічного виконавства.</p> <p>Практична підготовка до публічного виступу</p>	<p>Удосконалення вивчених технічних та штрихових прийомів, розширення динамічних контрастів.</p> <p>Відтворення художнього образу вокального твору та відображення його емоційного змісту.</p> <p>Розвиток слухового самоконтролю, контролю за інтонаційною точністю виконання, емоційним станом у процесі співу. Втілення сценічного образу та розвиток артистизму.</p>	25	<p>Застосовує технічні, штрихові прийоми та динамічні градації у вправах та етюдах.</p> <p>Емоційно, свідомо, цілісно сприймає зміст твору.</p> <p>Досягає художньої свободи, технічної точності та невимушеності гри. Створює емоційний настрій та художній образ в змісті музичного твору.</p> <p>Приділяє увагу вокально-слуховому самоконтролю під час співу. Проявляє творчу фантазію виконавського втілення сценічного образу. Демонструє артистизм, виконавську культуру та сценічну витримку.</p>
<p>Всього годин у навчальному році: 105</p>			

Протягом четвертого навчального року учень/учениця опанує:

– базові виконавсько-технічні навички гри на повний робочий діапазон бандури: мажорні гами до 4-х дізів і 3-х бемолів, гами гармонічними інтервалами (терціями, секстами, октавами), *arpeggio* коротке, довге, ламане; тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення; домінантсептакорд; виконавську техніку гри гам *cis-moll*, *c-moll* (натуральний, гармонічний, мелодичний види) обома руками разом на дві октави;

– 5 етюдів на різні види техніки; 1-2 поліфонічні твори; 1-2 твори великої форми; до 5 різнохарактерних творів (у тому числі, можуть бути 2-3 вокальні твори в супроводі бандури).

Під час підсумкового річного контролю: виконує напам'ять 3 різнохарактерні музичні твори (за вибором викладача), з яких поліфонічний твір або твір великої форми та 1 вокальний твір у супроводі бандури.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

– демонструє добре організований та відповідно розвинений виконавський апарат;

– застосовує різні засоби звуковедення, звуковидобування, артикуляції на основі активного слухового контролю;

– демонструє художньо-образне мислення та індивідуальну творчу інтерпретацію під час виконання музичних творів;

– відтворює програмні музичні твори різного характеру, жанру, форми з усвідомленим узгодженням їх технічної та художньої складових;

– виконує вокальні твори під власний бандурний супровід з виразним втіленням художнього образу;

– демонструє навички гри на бандурі із супроводом фортепіано;

– демонструє культуру публічного мистецького виступу.

П'ятий рік навчання. Завдання: робота над технічною майстерністю, артистизмом, виконавською культурою; розуміння стилістичних особливостей твору через відповідне емоційне включення та виконавську техніку; взаємодія з аудиторією в процесі донесення музичного матеріалу під час виступу; удосконалення здатності до самоаналізу та самокритики власного виконання; виконання відповідного рівня слухового самоконтролю; володіння програмним репертуаром на виконавському рівні, підготовленому до здобуття фахової передвищої мистецької освіти.

Навчальний модуль	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 17. <i>Закріплення та удосконалення виконавської техніки.</i> <i>Вокальна позиція</i>	Звуковидобування на основі мажорних та мінорних гам до 4-х дізів та 3-х бемолів.	25	Дотримується точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі в мажорних гамах до 4-х дізів та 3-х бемолів у ритмічному

	<p>Розвиток співацького дихання.</p> <p>Відчуття високої співацької позиції.</p>		<p>групуванні, у мінорних гамах трьох видів.</p> <p>Демонструє терції, сексти, октави, тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення.</p> <p>Виконує <i>arpeggio</i> (коротке, довге і ламане) та домінантсептакорд.</p> <p>Керує вокально-дихальним процесом.</p> <p>Відчуває співацьку опору, головний та грудний резонатор.</p> <p>Розуміє співочий стан, коли співається легко і зручно.</p> <p>Вміє вирівнювати звучання голосу по всьому діапазону.</p>
<p>Модуль 18. <i>Виконавська та вокальна майстерність</i></p>	<p>Віртуозні види техніки.</p> <p>Основні аспекти роботи над поліфонією.</p> <p>Музична драматургія вокального твору.</p>	25	<p>Підпорядковує набуті технічні навички творчим намірам виконавця.</p> <p>Володіє штриховою технікою та видами руху руки.</p> <p>Віртуозно виконує твори рухливого характеру.</p> <p>Виконує імітаційну поліфонію (канон, інвенції, фугети, фуги).</p> <p>Демонструє навички виконання підголоскової та контрастної поліфонії.</p> <p>Виконує старовинні танці.</p> <p>Розкриває драматургію пісні, створює виразні музичні образи.</p>

	Темброве забарвлення голосу.		Демонструє володіння тембральним забарвленням голосу в різних регістрах.
Модуль 19. Самостійна робота учня над музичним твором. Налаштування інструменту та догляд за ним	<p>Самостійна робота над інструктивним та художнім матеріалом.</p> <p>Навички настроювання інструменту.</p> <p>Вокальне нюансування в створенні музичного образу.</p>	30	<p>Володіє умінням вільно читати з листа музичний матеріал відповідної складності.</p> <p>Розбирає етюди та невеличкі п'єси.</p> <p>Знає основні етапи роботи над твором.</p> <p>Вміє проілюструвати роботу над технічно складними епізодами.</p> <p>Відтворює фрагменти музичного твору з будь-якого такту.</p> <p>Знає як налаштувати інструмент за допомогою тюнера.</p> <p>Володіє виразним вокальним звуком для створення художнього образу.</p> <p>Виконує твори з підтримуючим гармонічним супроводом.</p>
Модуль 20. Підготовка до випускного іспиту. Публічний виступ. Професійна орієнтація	<p>Вибір виконавських засобів відповідно до прийомів викладу музичного матеріалу.</p> <p>Художнє бачення та творчі здібності учня в процесі роботи над великою формою.</p>	25	<p>Грамотно відтворює музичний текст.</p> <p>Збалансовано втілює динамічні відтінки, виразне фразування, відчуття темпової єдності.</p> <p>Має сценічну витримку.</p> <p>Демонструє виконавські емоції відповідно до художнього образу твору.</p>

	Підготовка до публічного виступу: навички акторської майстерності.	<p>Вміє дотримуватися належного режиму перед концертним виступом.</p> <p>Тренує хвилювання, відчуває радість творчості.</p> <p>Володіє артистичною свободою та вмінням демонструвати виконавські емоції відповідно до художнього образу та авторського задуму музичного твору.</p> <p>Дотримується сценічної культури в поведінці та зовнішньому вигляді.</p>
Всього годин у навчальному році: 105		

Протягом п'ятого навчального року учень/учениця опановує:

– технічний матеріал: мажорні та мінорні гами до 4-х дієзів та 3-х бемолів, гами подвійними нотами: терції, сексти, октави; тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення; *arpeggio* коротке, довге, ламане; домінантсептакорд; 5 етюдів на різні види техніки; 1-2 поліфонічні твори; 1-2 твори великої форми;

– до 5 різнохарактерних творів (у тому числі, можуть бути 2-3 вокальні твори в супроводі бандури).

Під час підсумкового річного контролю: поліфонічний твір, твір великої форми, 2 різнохарактерних твори (з них бажано 1 вокальний), етюд.

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

– демонструє артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність;

– демонструє взаємодію з аудиторією в процесі донесення музичного матеріалу під час виступу;

– винаходить оптимальні шляхи вирішення виконавських проблем та відтворює емоційно-образний зміст музичного твору під час виступу;

– під час гри демонструє розуміння стилістичних особливостей твору через відповідне емоційне включення та виконавську техніку;

– демонструє спроможність до самоаналізу та самокритики власного виконання;

– демонструє володіння програмним репертуаром, готовий до здобуття фахової передвищої мистецької освіти.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альбом бандуриста : учбовий репертуар дитячих музичних шкіл / упоряд. В. Герасименко. Київ : Музична Україна, 1969. Вип. 1. 88 с.
2. Альбом бандуриста : учбовий репертуар дитячих музичних шкіл / упоряд. С. В. Баштан, В. Я. Петренко. Київ : Музична Україна. Вип. 1. (1987), вип. 2. (1991).
3. Альбом юного бандуриста : поліфонічні твори / упоряд. і автор перекладень О. Верещинський, заг. ред. О. Король. Дрогобич : Посвіт, 2015. 44 с.
4. Баб'як Л. Крапля сонця : вокальні твори у супроводі бандури : для учнів мистецьких навч. закл. Дрогобич – Трускавець : Посвіт, 2019. 20 с.
5. Баглай О. Вік Україну люби : пісні в супроводі бандури. Львів : Покрова, 2004. 15 с.
6. Бандура дарує натхнення : авторська пісня, авторські інструментальні твори, обробки та аранжування учасників II Всеукраїнського фестивалю бандуристів-композиторів «Бандура дарує натхнення» / упоряд. М. Демиденко, Я. Решетник. Чернігів, 2012. 130 с.
7. Бандура дарує натхнення : авторська пісня, авторські інструментальні твори, авторські ансамблеві твори / упоряд. П. Суворов, О. Пінчук, О. Гетьман, М. Суворова. Чернігів, 2015. 132 с.
8. Бандура для 1 – 4 класів, 1 – 6 класів : вокальні твори для бандури Руслани Лісової. *Музична школа. Нотне видання для учнів і викладачів* / упоряд. Р. Лісова. Вип. 44 (2012), вип. 62 (2013).
9. Бандура для 1 – 6 класів : інструментальні п'єси та ансамблі для бандури Руслани Лісової. *Музична школа. Нотне видання для учнів і викладачів* / упоряд. та відповід. муз. ред. Г. Краснощок (Сотник). 2012. Вип. 43 (№ 5). 56 с.
10. Бандура для 1 – 6 класів. *Музична школа. Нотне видання для учнів і викладачів* / упоряд. Г. Шатківська. 2020. Вип. 141 (№ 7). 56 с.
11. Бандура : перекладення Зінаїди Ольшевської для бандури. *Музична школа. Нотне видання для учнів і викладачів*. 2020. Вип. 135. 56 с.
12. Бандура : учбовий репертуар 3 клас ДМШ, 4 клас ДМШ, 5 клас ДМШ / упоряд. та перекладення М. Гвоздь. Київ : Музична Україна, 1980. 88 с.; 1981. 126 с.; 1981. 120 с.
13. Бандура : учбовий репертуар для учнів 3 класу ДМШ, 4 класу ДМШ, 5 класу ДМШ / упоряд. А. Омельченко. Київ : Музична Україна, 1968, 1970.
14. Бартосевич О. Бризки щастя : педагогічний репертуар для учнів 2 – 6 класів ДМШ. Львів, 2021. 30 с.
15. Бах Й. С. Зошит Анни Магдалини Бах / перекладення для бандури С. Баштана. Київ : Музична Україна, 1969. 28 с.
16. Баштан С. Твори для бандури. Київ : Музична Україна, 2005. 84 с.
17. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. Київ : Музична Україна, 1989. 136 с.

18. Биченко В., Ружин З., Мандзюк-Валерко Л. Віночок. Харків : Майдан, 2006. 40 с.
19. Бібліотека бандуриста / упоряд. Д. Пшеничний. Київ : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. Вип. 9. 12 с.
20. Бойко А. Твори для бандури. Київ, 2010. 55 с.
21. Брилін Е. Б. Грай, бандуро, грай : вокальні твори в супроводі бандури. Вінниця : Нова Книга, 2015. 52 с.
22. Брояко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста. Івано-Франківськ : Облдрук, 1997. 150 с.
23. Верета Г. Вокальні твори в супроводі бандури. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. 86 с.
24. Верета Г. Дитячий альбом для бандури. Київ : Наша парафія, 2013. 52 с.
25. Веселка : збірник пісень у супроводі бандури / упоряд. Л. Луцишина. Рівне : Костопільська друкарня, 2017. 68 с.
26. Весняний віночок : концертно-педагогічний репертуар для учнів почат. мистецьких навч. закл., музично-педагогічних училищ / упоряд., аранж., автор О. Бартосевич. Костопіль : ТзОВ «Костопільська друкарня», 2016. 40 с.
27. Весняні узорі : для учнів почат. мистецьких навч. закл. Пісні в аранж. О. Вільгуцької. Комп'ютерний рукопис. Львів, 2006. 27 с.
28. Весняночка. Українські народні пісні. Твори українських композиторів : вокальні та інструментальні твори для учнів старших класів музичних шкіл / упоряд. В. Крищук. Рівне : Волинські обереги, 2009. 44 с.
29. Взав би я бандуру / упоряд. С. В. Баштан. Київ : Музична Україна, 1968. Вип. 2. 11 с.
30. Вибрані етюди : перекладення для бандури Любові Мандзюк / упоряд. Л. Мандзюк. Харків : Глас, 1999. Зошити 1 – 3.
31. Вишневська С. В. Еволюція феномену співу в бандурній виконавській традиції. Львів : Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, 2011. 16 с.
32. Відлуння : інструментальні твори перекладені для бандури / упоряд. В. Іщенко. Чернігів, 2009. 68 с.
33. Власов В. Твори для голосу та бандури. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. Вип. 1. 60 с.
34. Войт В. І., Войт В. В. Торба міхоноші : твори для бандури. Київ : Музична Україна, 2013. 96 с.
35. Вокальний репертуар бандуриста. Арії, романси, пісні українських та зарубіжних авторів в перекладі для бандури : навч. посіб. / перекл. та упоряд. С. Овчарової. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Вип. 1. 32 с.
36. Гавриш О. Росинка батьківського поля : українські народні аматорські пісні. Львів, 2000. 68 с.
37. Гей, вдарте в струни, кобзарі / упоряд. В. Єсіпок. Київ : Техніка, 2000. Вип. 5. 24 с.
38. Герасименко О. На крилах мрій. Львів, 1997. 38 с.
39. Герасименко О. Юним бандуристам. Львів : «ТеРус», 2001. 88 с.

40. Герасименко О. В. Етюдів для бандури на різні види техніки : навч. посіб. для учнів та студентів музичних навч. закладів всіх рівнів акредитації (видання у трьох зошитах). Київ : ДМЦНЗКіМУ, 2004.
41. Герасименко О. В. Юним бандуристам. Інструментальні твори для бандури соло, бандури з фортепіано та для ансамблів бандуристів : навч.-метод. посіб. для почат. спец. мистецьких навч. закладів. Львів : Видавець Тетюк Т.В., 2018. Вид. 2. 96 с.
42. Грає веснонька : для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд. О. Вільгуцька. Комп'ютерний рукопис. Львів, 2011. 25 с.
43. Грай, моя бандуро! / упоряд., перекл. та обробки українських народних пісень М. Гвоздя. Київ : КВЦ, 2006. 228 с.
44. Данилова Л. Магічна бандура : нотна збірка. Київ : Видавничий дім «Кий», 2021. Вип. 1. 20 с.
45. Долгих М. Дитячі пісні : для голосу в супроводі бандури. Кіровоград : Перлина, 2004. 30 с.
46. Душа України – в бандурі : збірник пісень у супроводі бандури / упоряд. Л. Луцишина. Рівне, 2016. 56 с.
47. Етюдів для бандури на різні види техніки. 3 – 5 класи / упоряд. В. Петренко. Київ : Музична Україна, 1982 – 1984.
48. Загрудний А. 25 етюдів для бандури : навч. посіб. для дитячих мистецьких навч. закладів. Львів : ТеРус, 2004. 56 с.
49. Загрудний А. Етюдів для бандури / ред. Л. Мандзюк. Харків, 2015. 47 с.
50. Залізник М. В. Барвисті співаночки. Робочий зошит : дод. до навч. посіб. «Букварик для кобзарика». Вінниця : Нова книга, 2012. 63 с.
51. Збірник п'єс та пісень для бандури / упоряд. М. Ключник. Київ : Мистецтво, 1965. 130 с.
52. Збірник пісень і танців для бандури / упоряд. А. Бобир. Київ : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959. 64 с.
53. Звучать бандури Буковини : вокальні та інструментальні твори для бандури / упоряд. І. Мокрогуз. Чернівці : Місто, 2014. 132 с.
54. Зернятко : інструментальні п'єси для бандури в перекладі О. Верещинського для музичної школи, музичного відділення мистецької школи / упоряд. Б. Пиц, О. Король, ред. Н. Смольська. Дрогобич : Посвіт, 2018. 48 с.
55. Іщенко В. В. Український колорит : збірник музичних творів для бандури / упоряд. та муз. ред. В. Іщенко. Чернігів : Поліграф Десна, 2020. 80 с.
56. Кабачок В., Юцевич Є. Школа гри на бандурі. Київ : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1958. 245 с.
57. Калашник А. На струнах надій : вокально-інструментальні твори у супроводі бандури. Чернігів : Поліграф Десна, 2019. 56 с.
58. Калашник А. С. Walking in New York. 15 п'єс для бандури у джазовому стилі : педагогічний репертуар мистецької школи. Київ : Видавництво «АГАТ ПРИНТ», 2019. 36 с.
59. Карпось В. А. Методичні рекомендації з постановки голосу. Луцьк : Ред. вид. «Вежа», 1999. 23 с.

60. Квітни, моя бандуро : пісні у супроводі бандури / упоряд. Г. Шатківська. Львів, 2016. 72 с.
61. Кобзареві джерела : твори для бандури / упоряд. В. Єсипок. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2008. 80 с.
62. Кобзареві струни : вокальні твори на слова Т. Шевченка в супроводі бандури / упоряд. В. Дутчак. Івано-Франківськ : Гостинець, 2004. 80 с.
63. Колискова під бандуру : репертуарний збірник колискових пісень в інструментальному викладі / упоряд. Г. Шатківська. Львів, 2017. Ч. I, II, III.
64. Комлікова А. Репертуарна збірка для бандури. Київ, 2016. 17 с.
65. Крищук В. Не цурайся пісні : вокальні та інструментальні твори для учнів-бандуристів муз. шкіл. Рівне, 2011. 44 с.
66. Курило Н. Бандурна веселка : збірник музичних творів для учнів ДМШ. Львів : ТеРус, 2008. Вип. 2. 19 с.
67. Курило Н. Інтонації : збірка музичних творів для бандури для учнів 2–6 класів музичних шкіл та мистецьких навч. закладів. Львів : видавець Т. Тетюк, 2018. 36 с.
68. Курінний О. В. Етюди для бандури. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 24 с.
69. Лісова Р. В. Вокальні твори у супроводі бандури. Чернігів, 2018. 24 с.
70. Лісова Р. В. Щоб себе у світах не згубить : вокальні твори у супроводі бандури. Вид. 2-ге, доп. Вінниця : Нова книга, 2019. 64 с.
71. Макуха Л. Осінні акварелі : твори для бандури. Київ, 2009. 52 с.
72. Мандзюк Л. Звукові барви бандури як результат свідомої роботи над технікою. Харків : Глас, 2001. 12 с.
73. Манько В. І дочки, і сини : пісні для середнього та старшого шкільного віку. Київ : НАКККіМ, 2011. 40 с.
74. Марич Л. Популярна музика в перекладі для бандури : методичні рекомендації. Луцьк : АБВК, 2013. 28 с.
75. Марич Л. Г. Бандурне намисто : навч. посіб. Луцьк : ОНМЦК, 2018. 108 с.
76. Маслій К. С. Виховання голосу співака. Рівне : Видавнича фірма «Ліста», 1996. 120 с.
77. Матвіїв Г. Твори для бандури (соло). Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. Вип. 1. 32 с.
78. Маціяка А. Дитячий альбом для бандури. Львів : Камула, 2017. 32 с.
79. Маціяка А. Акварелі : п'єси для бандури соло. Харків, 2008. 64 с.
80. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 216 с.
81. Моя земля : концертно-педагогічний репертуар для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд., автор, аранж. О. Бартосевич. Костопіль, 2017. 44 с.
82. Мясков К. П'єси для бандури / ред. С. Баштан. Київ : Музична Україна, 1984. 64 с.
83. Намистечко : збірник вокально-інструментальних творів для бандури для учнів ДМШ та шкіл мистецтв / упоряд. О. Шумська. Миколаїв, 2016. 47 с.

84. Не цурайся пісні : вокальні та інструментальні твори для учнів-бандуристів музичних шкіл / аранж. В. Крищук. Рівне : Волинські обереги, 2011. 44 с.
85. Новорічні чудеса : для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд. О. Вільгуцька. Комп'ютерний рукопис. Львів, 2009. 30 с.
86. Ой летіла зозуленька : українські народні пісні для голосу у супроводі бандури. Київ : Музична Україна, 1993. 40 с.
87. Опришко М. Школа гри на бандурі / заг. ред. А. Омельченка. Київ : Музична Україна, 1967. 152 с.
88. Павліковський В. Альбом юного бандуриста / упоряд. В. Єсипок. Луцьк : Волинська книга, 2007. 84 с.
89. Павліковський В. Альбом юного бандуриста. Київ, 2006. Вип. 1. 9 с.; Вип. 2. 12 с.
90. Педагогічний репертуар бандуриста / упоряд. та перекл. А. Омельченко. Київ : Музична Україна, 1967. Вип. 1. 43 с.; 1975. Вип. 2. 23 с.
91. Підківка Л. Дорога до Бога : твори для бандури / упоряд. Д. Василик. Дрогобич : Посвіт, 2019. 40 с.
92. Підківка Л. Я вдячна, бандуро, тобі! Твори для бандури / ред.-упоряд. Д. Василик. Дрогобич : Посвіт, 2020. 64 с.
93. Пісенне намисто : репертуарний збірник сучасних вокальних творів у супроводі бандури / упоряд., аранж. О. Бартосевич. Рівне : ЕСТЕРО, 2019. 64 с.
94. Пісенні візерунки : репертуарний збірник вокальних творів у супроводі бандури для учнів старших класів музичних шкіл / упоряд. Г. Шатківська. Вид. 2-ге, доп. Львів : видавець Т. Тетюк, 2020. Ч. 2. 75 с.
95. Повій, вітре : пісні у супроводі бандури / упоряд. О. Верещинський. Дрогобич : Відродження, 2004. 48 с.
96. Поліфонічні твори зарубіжних композиторів в перекладі для бандури Олександра Верещинського / упоряд. та муз. ред. О. Король. Дрогобич : Відродження, 2001. 29 с.
97. Польовий О. Веселі етюди. Київ : Мистецтво, 1966. 12 с.
98. Прийшло Різдво : репертуарний збірник вокальних та інструментальних творів для бандури / упоряд. Г. Шатківська. Львів, 2015. 35 с.
99. Пшеничний Д. Етюди для бандури. Київ : Державне видавництво образотворчого мистецтва та музичної літератури УРСР, 1958. 108 с.
100. Репертуар сучасного бандуриста : збірник творів для бандури / упоряд. К. Фастівець. Київ-Харків : видавець Олександр Савчук, 2020. Ч. 1. 40 с.; Ч. 2. 60 с.
101. Рихлюк Л. Методика навчання гри на бандурі. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 176 с.
102. Ружин З. Україна є, Україна буде! : вокальні твори українських композиторів у супроводі бандури / муз. ред. В. Я. Петренко. Київ : Київська нотна фабрика, 2004. 236 с.
103. Скарбниця бандуриста : для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд. О. Вільгуцька. Комп'ютерний рукопис. Львів, 2007. Вип. 2. 32 с.; 2007. Вип. 3. 33 с.; 2007. Вип. 6. 27 с.; 2007. Вип. 8. 30 с.; 2007. Вип. 11. 27 с.; 2008. Вип. 14. 27 с.; 2011. Вип. 20. 27 с.

104. Созанський О. Школа вправності бандуриста : навч. посіб. Львів : Камула, 2017. 60 с.
105. Солоспів бандуриста : репертуарний збірник для ДМШ та муз. училищ / упоряд. З. П. Бузина, Т. М. Лисенко, А. М. Шептицька. Київ : Музична Україна, 1985. 119 с.
106. Стецюн М. Журавлине слово : вокально-інструментальні та інструментальні твори для бандури / муз. ред. Л. С. Мандзюк. Харків : Глас, 2004. 68 с.
107. Струни вічності. Твори для бандури / упоряд. В. Єсипок. Вінниця : Книга-Вега, 2004. 108 с.
108. Струни золоті : твори для бандури / упоряд. А. Омельченко. Київ : Мистецтво, 1955. 54 с.
109. Таловиря В. Етюди для бандури / заг. ред. А. Омельченка. Київ : Музична Україна, 1967. 44 с.
110. Твори для бандури / упоряд. М. Гвоздь. Дніпропетровськ : Гуаранда, 1996. 208 с.
111. Твори для бандури в супроводі фортепіано / перекл. та упоряд. С. Овчарової. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. Вип. 1. 60 с.; 2009. Вип. 2. 72 с.; 2010. Вип. 3. 36 с.; 2010. Вип. 4. 76 с.
112. Твори для бандури з репертуару Володимира Єсипка. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2003. 95 с.
113. Ткаченко Л. Калиновий край : збірник творів для бандури. Рівне : Друк Волині, 2015. 92 с.
114. Ткаченко Л. Веснянка : збірник творів для бандури : навч. посіб. Дніпро : Домінанта принт, 2018. 56 с.
115. Україночка. Українські народні пісні. Твори українських композиторів. Вокальні та інструментальні твори для учнів-бандуристів музичних шкіл в аранж. В. Крищук. Рівне, 2009. 43 с.
116. Український колорит : збірник музичних творів для бандури / упоряд. та муз. ред. В. Іщенко. Чернігів : Десна Поліграф, 2020. 80 с.
117. Українські народні пісні / упоряд. В. Таловиря. Київ : Музична Україна, 1990. 96 с.
118. Українські народні пісні для голосу в супроводі бандури / упоряд. В. І. Войт. Київ : Музична Україна, 1978. 48 с.
119. Українські народні романси у супроводі бандури / упоряд. В. Єсипок. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2006. 96 с.
120. Хоткевич Г. Вибрані твори для бандури. Київ : Музична Україна, 1993. 28 с.
121. Цвіт весни : для учнів почат. мистецьких навч. закл. / аранжування О. Вільгуцької. Комп'ютерний рукопис. Львів, 2011. 28 с.
122. Це моя і твоя Україна : концертно-педагогічний репертуар для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд. та муз. ред. О. Бартосевич. Рівне : Волинські обереги, 2010. 40 с.
123. Чарівні струни: вокальні та інструментальні твори для учнів бандуристів музичних шкіл / упоряд. В. Крищук. Рівне. 2017. 39 с.

124. Чжан Ї. Роль дихання у формуванні вокально-технічних навичок співака : проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. *Збірник наукових праць*. 2004. Вип. 13. С. 168–175.
125. Шатківська Г. З любов'ю до бандури : педагогічний репертуар для учнів почат. мистецьких навч. закладів. Львів, 2018. 44 с.
126. Шатківська Г. У полоні струн : репертуарний збірник для квартету-скрипка, дві бандури, ударні інструменти. Львів, 2019. 68 с.
127. Щебетала пташечка : збірник вокальних творів у супроводі бандури для учнів почат. мистецьких навч. закл. / упоряд. Л. К. Посікіра. Дрогобич : Посвіт, 2006. 50 с.
128. Юний бандурист : збірник сучасних творів / упоряд. та муз. ред. Л. С. Мандзюк. Харків : Стиль-Издат, 2007. Вип. 3. 68 с., 2009. Вип. 4. 72 с., 2011. Вип. 5. 68 с. 2013. Вип. 6. 108 с., 2017. Вип. 8. 96 с.; 2019. Вип. 8. 108 с.
129. Юний бандурист : збірник сучасних творів / упоряд. та муз. ред. Л. С. Мандзюк. Харків : ГЛАС, 2005. Вип. 2. 56 с.
130. Юний бандурист : збірник сучасних українських творів / упоряд. І. Гайденко. Харків, 2003. 94 с.
131. Яковенко Л. Відчинилося віконце : пісенна збірка для голосу в супроводі бандури. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 72 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Рівень відтворення музичного тексту не відповідає програмним вимогам. Учень виконує окремі фрагменти музичних творів, демонструє початковий рівень володіння технічними навичками. Допускає значну кількість помилок, виявляє низький рівень емоційності. Не звертає увагу на фальшиве, нечисте інтонування вокальних творів. (Відсутня інтонаційна чистота в співі).
Середній	4 – 6	Рівень відтворення музичного тексту відповідає програмним вимогам. Учень здатний виконувати окремі музичні твори, але немає цілісності та відчуття форми. Демонструє середній рівень володіння технічними навичками (недостатньо володіє штрихами, немає якісного звуковидобування). Робить незначну кількість помилок, мало емоційний. Не завжди вміє відтворити вокальний твір з підтримуючим гармонічним супроводом. Допускає окремі неточності у виконанні мелодії та тексту пісні, є ритмічні неточності, спів невиразний.
Достатній	7 – 9	Учень демонструє володіння формою музичного твору, елементами його фактури, виявляє емоційність виконання. Досить вільно володіє виконавським апаратом, але допускає дрібні помилки у виконанні технічних епізодів. У вокальних творах не завжди точна інтонація і фразування, бракує артистизму. Співацькі навички в цілому сформовані. Спів є достатньо виразним та грамотним.
Високий	10 – 12	Учень виконує програмні твори відповідного етапу навчання на високому художньо-виконавському рівні. Вільно та впевнено володіє інструментом. Втілює художній образ музичного твору з усвідомленим та узгодженим застосуванням визначених засобів музичної виразності. Демонструє високий технічний рівень, музичне мислення та сценічну культуру. Демонструє хороший баланс між вокальною партією та інструментальним супроводом. Вміє створити яскравий художній образ вокального твору. Демонструє артистичність, виконавську культуру та технічну майстерність.